

Sống buông thả, lạc lối khiến cuộc đời phải trả giá

ISSN: 2734-9195 09:30 04/06/2025

Câu chuyện của Nam là lời nhắc về một con đường mà đức Phật gọi là Trung đạo – không nghiêng về hưởng thụ, cũng không rơi vào khổ hạnh, mà là sống tỉnh thức, thấu hiểu và đầy từ tâm với chính mình.

Tác giả: **Nguyễn Gia Long**
Địa chỉ: TP.Thủ Đức (TP.HCM)

Trong đời người, có những ngã rẽ âm thầm nhưng đủ sức đổi hướng cả hành trình. Có những lựa chọn tưởng như vô hại, nhưng lại âm thầm dẫn ta rời xa chính mình. Nhất là khi tuổi trẻ, khi lòng còn nhiều khao khát nhưng hiểu biết về cuộc đời quá ít – một bước chân lạc cũng có thể đưa ta đi rất xa khỏi ánh sáng ban đầu.

Câu chuyện của Nam – một chàng trai hiền lành lớn lên giữa làng quê yên ả – không ồn ào như bản tin thời sự, không bi kịch như phim truyện, nhưng lại là hồi chuông lặng lẽ giống lên giữa đời thường.

Nó khiến người ta dừng lại để tự hỏi: liệu ta đã đủ tỉnh thức giữa vô vàn nẻo đường mời gọi của cuộc sống hôm nay?

Những ngày trong trẻ

Nam sinh ra trong một gia đình làm nông chất phác, giữa một làng quê yên ả, nơi tiếng gà gáy sáng sớm và mùi rơm thơm chiều muộn là những âm thanh và hương sắc thân thuộc nhất. Sau khi tốt nghiệp phổ thông, Nam không đỗ đại học. Thay vì tiếp tục ôn luyện, cậu quyết định đi làm tại một xưởng mộc trong làng bên. Dẫu cha mẹ có chút phân vân, nhưng rồi cũng chiều theo con, vì nghĩ rằng cuộc sống vốn không chỉ có một con đường mang tên “đại học”.

Những tháng ngày đầu tiên, Nam khiến cha mẹ mừng lòng. Cậu siêng năng, tiết kiệm, mỗi tháng đều dành phần lớn lương gửi về nhà, chỉ giữ lại chút ít để chi tiêu cá nhân. Lối sống ấy khiến hàng xóm quý mến, khen ngợi. Ai cũng nhìn

Nam như một tấm gương sáng – một chàng trai trẻ không bằng cấp nhưng có chí hướng, có trách nhiệm.

Trong những lần về thăm nhà, Nam luôn mang theo nụ cười hiền lành, đôi mắt sáng, và sự giản dị của người chưa từng bước quá xa khỏi vòng tay yêu thương. Mỗi lời hỏi thăm, mỗi bữa cơm tối có mặt cậu dường như đều đem lại niềm vui lặng thầm cho cha mẹ già.

Hình ảnh chỉ mang tính chất minh họa (sưu tầm).

Khi những bước chân bắt đầu lạc nhịp

Nhưng rồi, từng chút một, sự yên bình đó bắt đầu phai nhạt. Sau nửa năm, số tiền Nam gửi về giảm dần. Cậu đưa ra những lý do nghe tưởng chừng hợp lý: sinh nhật bạn, quần áo mới, những lần tụ tập cà phê.

Cho đến một ngày, tiền không còn về nữa. Ngược lại, Nam bắt đầu xin tiền thêm. Khi mẹ nhẹ nhàng trách, cậu im lặng, né tránh. Rồi những lần về nhà thưa dần. Có tháng, cậu chỉ ghé qua vài tiếng rồi vội vã quay đi, như thể mái nhà này không còn là nơi chốn cần thiết để dừng lại.

Gương mặt cậu hốc hác, ánh mắt nhiều khi lạc lõng. Dù vẫn đi làm đều, nhưng tối nào cũng đi đâu tới khuya mới về. Cha mẹ bắt đầu linh cảm có điều gì đó không ổn.

Rồi điều không ai mong cũng đến. Một buổi tối, cha mẹ Nam nhận được điện thoại từ công an huyện: Nam bị bắt vì tham gia cướp giật cùng nhóm bạn. Cậu đã nghiện, và để có tiền cho những cơn thèm khát, cậu cùng bạn đi dọc bờ đê

cướp xe các đôi tình nhân.

Người mẹ như chết lặng, người cha ngồi thẩn thờ bên hiên nhà, mắt nhìn xa xăm về cánh đồng cuối làng. Trong cái tĩnh mịch của đêm khuya, tiếng côn trùng kêu như vọng lại từng nhịp đau đớn.

Làm sao một đứa con từng ngoan hiền lại rơi vào cảnh ấy? Tại sao một gia đình hiền lành lại phải gánh chịu nỗi xót xa này? Có phải lỗi ở việc tin tưởng con quá sớm? Nhưng cũng có thể, chính Nam đã buông lơi với chính mình – khi không còn biết quay về để lắng nghe tiếng nói lương tri trong tâm.

Mỗi lối rẽ đều cần ánh sáng nội tâm

Trong Phật pháp, có một hình ảnh rất đẹp: tâm là dòng nước. Khi nước tĩnh lặng, ta có thể thấy rõ đáy. Nhưng khi bị khuấy động bởi dục vọng, tham cầu và vô minh, mặt nước ấy trở nên đục ngầu, không thể soi thấy chính mình.

Nam, trong giây phút nào đó, đã không còn thấy đáy lòng mình. Cậu bị kéo trôi bởi những cuộc vui chóng vánh, bị chi phối bởi những người bạn đồng hành thiếu sáng suốt. Thiếu đi một nội lực tĩnh thức, thiếu người dẫn đường, Nam đã rơi vào u mê mà không hề hay biết.

Phật giáo dạy: *“Không ai cứu mình ngoài chính mình. Không ai có thể bước hộ bước chân trên con đường tĩnh thức. Phải tự mình đi”*. Nhưng muốn “đi” đúng, thì phải thấy rõ. Và muốn thấy rõ, phải có ánh sáng của chính niệm, của đạo lý, và của lòng tin nơi điều thiện lành.

Giữa những năm tháng tuổi trẻ còn mải miết tìm đường, nếu Nam từng có ai đó trao tay cho cậu một ngọn đèn soi sáng nội tâm – như con đường Bát Chính Đạo mà đức Phật đã chỉ dạy, có lẽ cuộc đời cậu đã rẽ theo một hướng khác. Một Chính kiến đúng đắn có thể giúp Nam nhận ra giá trị đích thực không nằm ở đồng tiền nhất thời, mà ở nhân cách và hướng sống thiện lành. Nếu có Chính tư duy, biết nghĩ đến hậu quả và hệ lụy của từng hành động, Nam đã không dễ dãi buông theo bạn xấu, không phó mặc đời mình cho những cuộc vui vô nghĩa.

Cũng vậy, Chính ngữ giúp Nam biết nói lời chân thành, có trách nhiệm; Chính nghiệp nhắc Nam tránh xa trộm cắp, bạo lực, và các hành vi gây tổn hại cho người khác. Nếu Nam giữ được Chính mạng, sống bằng nghề nghiệp chân chính, không bị cuốn vào các con đường tà mị, thì niềm tin của gia đình và làng xóm dành cho cậu sẽ không trở thành niềm đau.

Hơn hết, nếu Nam biết nuôi dưỡng Chính tinh tấn, Chính niệm, và Chính định – nghĩa là chuyên cần trong điều thiện, có mặt với thân tâm, và giữ tâm an định

giữa những cám dỗ đời thường – thì nội lực ấy sẽ là thành trì vững chắc để không dễ bị kéo trôi trong dòng đời đầy sóng dữ.

Câu chuyện của Nam là minh chứng cho một bài học xưa cũ mà vẫn luôn mới: khi không biết đủ, lòng tham sẽ dẫn đường. Từ một chàng trai giản dị, siêng năng, chỉ vì buông theo những ham muốn vật chất không kiểm soát – từ tiêu xài, hưởng thụ, đến những cuộc vui chóng tàn – Nam đã dần đánh mất chính mình. Nếu sớm biết thiểu dục tri túc – sống ít ham muốn, biết đủ với những gì đang có thì có lẽ Nam đã giữ được đời sống an ổn, giữ được niềm tin của gia đình, và giữ được tương lai không phải đánh đổi bằng tháng năm tù tội.

Câu chuyện của Nam cũng là lời nhắc về một con đường mà đức Phật gọi là Trung đạo – không nghiêng về hưởng thụ, cũng không rơi vào khổ hạnh, mà là sống tỉnh thức, thấu hiểu và đầy từ tâm với chính mình. Khi ấy, mỗi người không chỉ tránh được lầm lỗi, mà còn có thể sống một đời ý nghĩa, hiền thiện và có ích cho cuộc đời.

Xã hội hôm nay, giữa vô số lựa chọn và lối sống buông thả dễ dãi, không ít người trẻ cũng đang lạc lối như thế. Một phần vì thiếu định hướng, nhưng phần sâu xa hơn là vì thiếu kết nối với nội tâm.

Một lần lạc bước, có thể khiến ta đánh mất nhiều năm tháng. Nhưng cũng có thể là điểm khởi đầu cho một cuộc quay về chân thật. Chỉ cần người ấy còn mong muốn sống tử tế, còn giữ được một chút niềm tin vào điều thiện, thì cánh cửa chuyển hóa vẫn luôn rộng mở.

Những bậc cha mẹ, thầy cô nếu biết nâng đỡ bằng lòng từ và sự hiểu biết, có thể giúp một ai đó đứng dậy sau vấp ngã. Và chính chúng ta cũng cần sống chậm lại, sâu hơn, để không chỉ làm “*người lớn*” theo tuổi tác, mà còn là người trưởng thành trong lòng từ và trí tuệ.

Bởi trong đạo Phật, ai cũng có khả năng thành Phật – nếu biết quay về, nếu biết thắp sáng chính mình giữa dòng đời nhiều ngã rẽ.

Tác giả: **Nguyễn Gia Long** - Địa chỉ: TP.Thủ Đức (TP.HCM)